

Wojciech Płonka

TASIEMCZYCE W 1997 ROKU

Od 1 stycznia 1997 r tasiemczyce występujące na terenie Polski rejestrowane są wg podziału na tasiemczyce jelitowe i tkankowe (bąblowica i wągrzyca).

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 1997 r oceniano na podstawie danych uzyskanych z kart selekcyjnych zakładanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz wywiadów epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągrzycy, jako niezbędne źródła informacji epidemiologicznych i pomoc przy kontroli obowiązkowego leczenia tych tasiemczyc.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji niektórych tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Uzyskane dane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 1997 roku zarejestrowano 736 przypadków inwazji tasiemców jelitowych, tj. 1,9 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z lat ubiegłych wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce jelitowe systematycznie maleje.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 1997 roku, w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I.

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1997 wg środowiska i płci
Table 1. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1997 according to the place of living and sex.

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	Wieś	Miasto	Mężczyźni	Kobiety	Liczba zachorowań	Zapadal. na 100 tys.
1	2	3	4	5	6	7
1. St. warszawskie	2	56	30	28	58	2,4
2. Białkopodlaskie	-	1	-	1	1	0,3
3. Białostockie	1	30	21	10	31	4,4
4. Bielskie	2	7	5	4	9	1,0
5. Bydgoskie	2	18	6	14	20	1,7
6. Chełmskie	1	-	-	1	1	0,4
7. Ciechanowskie	1	3	2	2	4	0,9
8. Częstochowskie	1	2	3	-	3	0,4
9. Elbląskie	-	1	1	-	1	0,2
10. Gdańskie	3	41	20	24	44	3,0
11. Gorzowskie	3	6	5	4	9	1,7

c.d. tab. I

1	2	3	4	5	6	7	
12. Jeleniogórskie	1	4	4	1	5	0,9	
13. Kaliskie	2	12	6	8	14	1,9	
14. Katowickie	3	36	18	21	39	1,0	
15. Kieleckie	2	6	4	4	8	0,7	
16. Konińskie	2	2	3	1	4	0,8	
17. Koszalińskie	3	8	7	4	11	2,0	
18. M. krakowskie	4	5	6	3	9	0,7	
19. Krośnieskie	—	—	—	—	—	—	
20. Legnickie	1	10	5	6	11	2,0	
21. Leszczyńskie	3	4	5	2	7	1,7	
22. Lubelskie	—	3	1	2	3	0,3	
23. Łomżyńskie	1	5	3	3	6	1,7	
24 M. łódzkie	1	127	57	71	128	11,5	
25. Nowosądeckie	—	—	—	—	—	—	
26. Olsztyńskie	1	13	6	8	14	1,8	
27. Opolskie	6	13	9	10	19	1,8	
28. Ostrołęckie	3	5	5	3	8	1,9	
29. Piłskie	2	2	2	2	4	0,8	
30. Piotrkowskie	2	17	7	12	19	2,9	
31. Płockie	2	3	2	3	5	0,9	
32. Poznańskie	10	54	29	35	64	4,7	
33. Przemyskie	—	1	—	1	1	0,2	
34. Radomskie	2	3	5	—	5	0,6	
35. Rzeszowskie	—	2	2	—	2	0,2	
36. Siedleckie	—	1	—	1	1	0,1	
37. Sieradzkie	—	2	1	1	2	0,4	
38. Skierniewickie	4	15	9	10	19	4,4	
39. Słupskie	2	11	7	6	13	3,0	
40. Suwalskie	1	5	4	2	6	1,2	
41. Szczecińskie	5	43	23	25	48	3,5	
42. Tarnobrzесkie	—	2	1	1	2	0,3	
43. Tarnowskie	4	4	5	3	8	1,1	
44. Toruńskie	1	2	1	2	3	0,4	
45. Wałbrzyskie	1	12	5	8	13	1,7	
46. Włocławskie	15	13	9	19	28	6,4	
47. Wrocławskie	1	22	14	9	23	2,0	
48. Zamojskie	—	2	—	2	2	0,4	
49. Zielonogórskie	1	—	—	1	1	0,1	
POLSKA	Liczba	102	634	358	378	736	1,9
	%	13,9	86,1	48,6	51,4	100,0	

Wysokie współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach: m. łódzkim (11,5), włocławskim (6,4), poznańskim (4,7), białostockim i skierniewickim (po 4,4) oraz szczecińskim (3,5); niskie w siedleckim i zielonogórskim (po 0,1), elbląskim i przemyskim (po 0,2) oraz w lubelskim i tarnobrzесkim (po 0,3). W województwach: chełmskim, krośnieńskim i zamojskim nie wykryto żadnego przypadku tasiemczycy jelitowej.

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1997 wg wieku chorych

Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1997 according to the age of patients

Grupy wieku	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	13	1,8
5-9	26	3,5
10-14	18	2,5
15-19	28	3,8
0-9	39	5,3
10-19	46	6,3
20-29	122	16,6
30-39	141	19,1
40-49	190	25,8
50-59	111	15,1
60-69	64	8,7
70 +	23	3,1
Razem	736	100,0

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 1997 roku częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (634 przypadki, tj. 86,1%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (102 przypadki, tj. 13,9%). Odsetek inwazji tasiemców jelitowych był wyższy u kobiet (378 przypadków, tj. 51,4%) niż u mężczyzn (358 przypadków, tj. 48,6%). Obie tendencje utrzymują się od wielu lat.

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w roku 1997 w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II.

Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce, podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej występowały u osób w wieku 40-49 lat (190 przypadków, tj. 25,8%). Osoby w wieku 30-39 lat (141 przypadków, tj. 19,1%) stanowiły drugą najliczniejszą grupę chorych z inwazją tasiemcową. Liczba inwazji wzrastała z wiekiem od 5,3% w grupie wieku 0-9 lat do 25,8% w grupie 40-49 lat, a następnie malała do 3,1% powyżej 70-go roku życia.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 720 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 97,8% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tabela III) dominowały głównie przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (634 przypadki - 88,1%), tj. 1,6 na 100 000 mieszkańców. Inwazje *Taenia solium* stwierdzono u 6-u chorych (0,8%), tj. 0,01 na 100 000 mieszkańców. Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim, poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: elbląskiego, opolskiego, piotrkowskiego, szczecińskiego, wałbrzyskiego i wrocławskiego. Zarażenie *Taenia species* zanotowano u 63 osób (8,7%), tj. 0,1 na 100 000 mieszkańców. Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, u 14-u osób wykryto inwazję *Hymenolepis nana* (1,9%), tj. 0,04 na 100 000 mieszkańców i 1 przypadek tasiemczycy *Hymenolepis diminuta* (0,1%), tj. 0,002 na 100 000 mieszkańców. Ponadto zarejestrowano 1 przypadek inwazji *Diphyllobothrium latum* w województwie opolskim

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1997 wg rozpoznanego laboratoryjnie gatunku tasiemca

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1997 confirmed by the laboratory diagnosis

Województwo	Gatunek tasiemca					Razem
	<i>T. saginata</i>	<i>T. solium</i>	<i>Taenia</i> sp.	<i>Hymenolepis</i>	Inne	
1	2	3	4	5	6	7
1. St. warszawskie	56	-	2	-	-	58
2. Białkopodlaskie	-	-	-	1*	-	1
3. Białostockie	25	-	1	-	-	26
4. Bielskie	7	-	-	-	-	7
5. Bydgoskie	19	-	1	-	-	20
6. Chełmskie	-	-	1	-	-	1
7. Ciechanowskie	4	-	-	-	-	4
8. Częstochowskie	2	-	-	-	-	2
9. Elbląskie	-	1	-	-	-	1
10. Gdańskie	38	-	-	-	-	38
11. Gorzowskie	8	-	1	-	-	9
12. Jeleniogórskie	5	-	-	-	-	5
13. Kaliskie	13	-	1	-	-	14
14. Katowickie	36	-	3	-	-	39
15. Kieleckie	8	-	-	-	-	8
16. Konińskie	4	-	-	-	-	4
17. Koszalińskie	7	-	4	-	-	11
18. M. Krakowskie	9	-	-	-	-	9
19. Krośnieńskie	-	-	-	-	-	-
20. Legnickie	8	-	3	-	-	11
21. Leszczyńskie	5	-	2	-	-	7
22. Lubelskie	2	-	1	-	-	3
23. Łomżyńskie	4	-	2	-	-	6
24. M. łódzkie	126	-	2	-	-	128
25. Nowosądeckie	-	-	-	-	-	-
26. Olsztyńskie	14	-	-	-	-	14
27. Opolskie	17	1	-	-	1***	19
28. Ostrołęckie	8	-	-	-	-	8
29. Piłskie	2	-	2	-	-	4
30. Piotrkowskie	15	1	3	-	-	19
31. Płockie	5	-	-	-	-	5
32. Poznańskie	63	-	1	-	-	64
33. Przemyskie	-	-	1	-	-	1
34. Radomskie	2	-	3	-	-	5
35. Rzeszowskie	-	-	2	-	-	2
36. Siedleckie	1	-	-	-	-	1
37. Sieradzkie	2	-	-	-	-	2
38. Skierniewickie	18	-	1	-	-	19
39. Słupskie	13	-	-	-	-	13
40. Suwalskie	6	-	-	-	-	6

1	2	3	4	5	6	7	
41. Szczecińskie	45	1	1	-	-	47	
42. Tarnobrzeskie	1	-	1	-	-	2	
43. Tarnowskie	1	-	1	6*	-	8	
44. Toruńskie	3	-	-	-	-	3	
45. Wałbrzyskie	10	1	2	-	-	13	
46. Włocławskie	2	1	16	5*, 3**	1****	28	
47. Wrocławskie	20	-	3	-	-	23	
48. Zamojskie	-	-	2	-	-	2	
49. Zielonogórskie	-	-	-	-	-	-	
Polska	Liczba	634	6	63	15	2	720
	%	88,1	0,8	8,7	2,1	0,3	100,0

* *Hymenolepis nana*** " *diminuta**** *Diphyllobothrium latum***** *Dipylidium caninum*

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 1997 zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 1997 registered without species diagnosis.

Województwo	Liczba	%*
Białostockie	5	16,1
Bielskie	2	22,2
Częstochowskie	1	33,3
Gdańskie	6	13,6
Szczecińskie	1	3,6
Zielonogórskie	1	100,0
Razem	16	2,1**

* Ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** Ogólnej liczby przypadków

(0,1%), tj. 0,002 na 100 000 mieszkańców i 1 przypadek inwazji *Dipylidium caninum* w województwie włocławskim (0,1%), tj. 0,002 na 100 000 mieszkańców.

Odsetek tasiemczyc zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego w 1997 roku (tabela IV) wyniósł 2,1% ogólnej liczby przypadków. Wysokie odsetki nie rozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwach: zielonogórskim (100,0), częstochowskim (33,3), bielskim (22,2), białostockim (16,1) i gdańskim (13,6). Podany odsetek nie rozpoznanych tasiemczyc dotyczy ogółu przypadków zarejestrowanych w poszczególnych województwach. Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 79 przypadków, tj. 10,7% ogólnej liczby przypadków i była nieznacznie wyższa niż w roku 1996 (76 przypadków, tj. 9,2% ogólnej liczby przypadków).

Tabela V. Tasiemczyce tkankowe u ludzi w Polsce w roku 1997 wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections in humans in Poland in 1997 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica (<i>E. granulosus</i>)						Wągrzyca (<i>C. cellulosae</i>)						
	Wieś		Miasto		Razem	Zapad. na 100 tys.	Wieś		Miasto		Razem	Zapad. na 100 tys.	
	K	M	K	M			K	M	K	M			
St. warszawskie	-	-	1	-	1	0,04	-	-	-	-	-	-	
Białkopodlaskie	-	-	-	1	1	0,32	-	-	-	-	-	-	
Białostockie	1	-	-	-	1	0,14	-	-	-	-	-	-	
Gdańskie	-	-	1	-	1	0,07	-	-	-	-	-	-	
Jeleniogórskie	-	-	1	-	1	0,19	-	-	-	-	-	-	
Koszalińskie	-	1	-	-	1	0,19	-	-	-	-	-	-	
Krośnińskie	1	-	-	-	1	0,19	-	-	-	-	-	-	
Lubelskie	-	-	1	-	1	0,09	-	-	-	-	-	-	
Łomżyńskie	3	1	-	-	4	1,13	-	-	-	-	-	-	
M. łódzkie	-	-	1	-	1	0,09	-	-	2	-	2	0,18	
Olsztyńskie	-	-	-	2	2	0,25	-	-	-	-	-	-	
Piotrkowskie	-	-	1	-	1	0,15	-	-	-	-	-	-	
Płockie	1	-	-	-	1	0,19	-	-	-	-	-	-	
Suwałskie	-	-	1	1	2	0,41	-	-	-	-	-	-	
Szczecińskie	-	-	1	-	1	0,10	-	-	-	-	-	-	
Wałbrzyskie	1	-	-	-	1	0,13	-	-	-	-	-	-	
Wrocławskie	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	0,17	
Zamojskie	2	-	-	-	2	0,40	-	-	-	-	-	-	
Polska	Razem	9	2	8	4	23	0,06	-	-	3	1	4	0,01
	%	39,1	8,7	34,8	17,4	100,0	-	-	75,0	25,0	100,0	-	-

K - kobiety

M - mężczyźni

Uzyskane dane z poszczególnych województw dotyczące tasiemczyc tkankowych wykazały, że u ludzi w Polsce w 1997 roku zarejestrowano 23 przypadki bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus*, tj. 0,06 na 100 000 mieszkańców i 4 przypadki wągrzyca (larwalnej postaci *T. solium*), tj. 0,01 na 100 000 mieszkańców. Dane te nie mogą być porównane z danymi z lat wcześniejszych, bowiem, jak już o tym na wstępie poinformowano, tasiemczyce tkankowe oficjalnie są rejestrowane dopiero od stycznia 1997 roku.

Rozpowszechnienie tasiemczyc tkankowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 1997 roku wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Zachorowania na bąblowicę prawie jednakowo często występowały na terenie wsi (11 przypadków, tj. 47,8% ogólnej liczby przypadków bąblowicy), jak i w mieście (12 przypadków, tj. 52,2% ogólnej liczby przypadków bąblowicy). Odsetek zachorowań na bąblowicę w obu środowiskach był wyższy u kobiet (17 przypadków - 73,9%) niż u mężczyzn (6 przypadków - 26,1%). Ponieważ ostateczne rozpoznanie bąblowicy możliwe jest jedynie na podstawie stwierdzenia obecności skoleksów w płynie z cyst,

lub wyników badania histopatologicznego ściany cysty, istnieje prawdopodobieństwo, że nie wszystkie przedstawione powyżej przypadki były w istocie bąblowicą. Załedwie 1 przypadek został zweryfikowany badaniem na obecność skoleksów. Wyników badań histopatologicznych w pozostałych przypadkach nie przedstawiono.

Inwazję wągrową stwierdzono ogółem u 4 chorych pochodzących ze środowiska miejskiego (zapadalność 0,01 na 100 000 mieszkańców). W 3 przypadkach dotyczyło to kobiet (2 dziewczynki w wieku 5-9 lat i 1 kobieta 65-letnia). Dwa przypadki zostały zarejestrowane na terenie województwa łódzkiego i 2 na terenie województwa wrocławskiego. Natomiast nie zarejestrowano zachorowań na wągrzycę na terenie tych województw, na których wystąpiły inwazje *T. solium*. Dane dotyczące liczby zgłoszonych przypadków wągrzycy są prawdopodobnie niepełne, bowiem na podstawie liczby dodatnich wyników badań serologicznych uzyskiwanych w Zakładzie Parazytologii PZH w kierunku tego schorzenia można przypuszczać, że liczba chorych na wągrzycę na terenie Polski powinna być wyższa.

W. Płonka

CESTODES IN POLAND IN 1997

SUMMARY

In 1997, 736 intestinal cestode cases were registered in Poland. Among them 634 were caused by *T. saginata*, 6 by *T. solium*, 63 by *Taenia* sp, 15 by *Hymenolepis* sp, and 2 by *D. latum* and *D. caninum*.

Moreover, 27 cases of larval cestode infections were also registered. Four of them were caused by larvae of *T. solium* and the remaining ones by *E. granulosus*.

The obtained results confirmed the decreasing frequency of infections with intestinal cestodes in Poland.

Adres autora:

Dr Wojciech Płonka

Zakład Parazytologii Lekarskiej Państwowego Zakładu Higieny

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24